

# TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

## İNSAN HAKLARINI İNCELEME

### KOMİSYONU

#### TUTANAK DERGİSİ

—●—

### 6'ncı Toplantı

29 Haziran 2022 Çarşamba

—●—

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

### İÇİNDEKİLER

Sayfa

#### I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

#### II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun Komisyon gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

#### III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

##### A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.-Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırladığı İsveç İnceleme Raporu'nun görüşmeleri

2.- Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırladığı Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun görüşmeleri

—●—



# İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

—●—  
6'ncı Toplantı  
29 Haziran 2022 Çarşamba

## I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını Komisyonu saat 14.35'te açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu, Komisyon gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklama yaptı.

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırladığı,  
İsveç İnceleme Raporu,  
Görüşmeleri yapılarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.52'te toplantıya son verildi.

—●—



29 Haziran 2022 Çarşamba

**BİRİNCİ OTURUM**

Açılma Saati: 14.35

**BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)**

**BAŞKAN VEKİLİ: Mahmut Atilla KAYA (İzmir)**

**BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)**

**SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)**

**KÂTİP: Fatma KURTULAN (Mersin)**

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Ceza ve Tevkifevlerimizin çok kıymetli Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı ve katılımcılar, kıymetli basın mensupları; öncelikle toplantımıza hepiniz hoş geldiniz.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 25'inci toplantısını açıyorum.

**II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI**

*1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun Komisyon gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bugün, Komisyonumuz bünyesinde kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından tanzim olunan İsveç İnceleme Raporu ile Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Gündemimize geçmeden önce, Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak sizleri bilgilendirmek istiyorum.

Komisyonumuza 27'nci Yasama Döneminde 28 Haziran 2022 itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 11.237'dir. Bu başvurulardan 10.784 adedine işlem yapılmıştır. Bekleyen başvuru sayısı 453'tür. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevleri sorunları 8.505, yargıya ilişkin sorunlar 2.352, yasal düzenleme talebi 624, yerinde inceleme talebi 425, kolluk uygulamaları 274, memur sorunları 156, yardım talebi 145, işçi sorunları 108, sosyal güvenlik işlemlerinden şikâyet 63, engelli sorunları 50, üniversite ve YÖK sorunları 44, yurt dışında yaşayan Türklerin sorunları 42, Komisyonun girişimde bulunması talebi 37, gayrimenkul sorunları 34, yabancıların sorunları 34, güvenlik soruşturması kaynaklı sorunlar 29, terör kaynaklı sorunlar 27, askerlikle ilgili sorunlar 20, kayıp vakaları 18, memuriyet sınavı sorunları 12, yabancı ülkelerde bölgeler ve uluslararası kuruluşlarla ilgili sorunlar 8, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru yardım talebi 1; toplam 13.937 adet.

**III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI**

*A) ALT KOMİSYON RAPORLARI*

*1.-Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonun hazırladığı İsveç İnceleme Raporu'nun*

*görüşmeleri (\*) (\*\*)*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli üyelerimiz, şimdi, gündemimizde yer alan İsvেç İnceleme Raporu ile Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız. Gündemimizde bulunan raporlar mahiyetleri itibarıyla farklı nitelik arz ettiklerinden kanaatimce ayrı ayrı görüşülmeleri daha isabetli olacaktır.

Raporlar hakkında açıklama yapmak üzere Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanımız Afyonkarahisar Milletvekilimiz Sayın İbrahim Yurdunuseven'e söz vermeden önce, İsvেç İnceleme Raporu'nda tespit ettiğim ve şahsi olarak çok önemli gördüğüm birkaç hususu iç hukuk düzenlemelerimizi de göz önünde bulundurmak suretiyle sizlerin takdirine sunmak istiyorum.

Bildiğiniz üzere, Alt Komisyonumuz ceza infaz uygulamaları hakkında bilgi edinmek ve mukayeseli hukuk çalışmaları yapmak amacıyla 9 ila 13 Mayıs 2022 tarihleri arasında İsvеç'e bir inceleme ziyareti gerçekleştirmiştik. Yapılan inceleme ziyareti sonrasında tanzim olunan rapor özellikle mevzuat çevirilerini de içermesi hasebiyle şahsım ve zannederim ki sizler için de hayli müstefit bir çalışma olmuştur.

27'nci Yasama Döneminde gerek alt komisyon raporlarına sunulan muhalefet şerhlerinde gerek Komisyon ve gerekse Genel Kurul görüşmelerinde en çok tartışılan konulardan biri çıplak arama müessesesi olmuştur. Bu müessese çağdaş ceza infaz rejimlerinin hepsinde kurum ile hükümlü ve tutukluların güvenliğini sağlamak amacıyla kabul edilmiş bir müessesedir ve birçok uluslararası metin tarafından da standartları belirlenmiştir. Buna rağmen, bu kavram, kanaatimce mevzuat gereklerine aykırı olarak bilinçli bir biçimde kamuoyuna yanlış aktarılmış ve bu kavram üzerinden ceza infaz kurumları hakkında menfi bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır. Daha sonrasında, yönetmelikte “çıplak arama” ifadesi “detaylı arama” ifadesi olarak da değiştirilmiştir. Hâlihazırda mevzuatımızda yer alan detaylı arama müessesesi hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilmesi, arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilmesi, arama sırasında önce bedenün üst kısmındaki giysilerin çıkarttırılması ve bedenün alt kısmındaki giysilerin üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılması, detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özenin gösterilmesi, detaylı aramanın mümkün olan en kısa süre içerisinde bitirilmesi, beden ve üst aramalarının aynı cinsiyetten güvenlik ve gözetim görevlileri tarafından yapılması gibi sıkı kayıt ve koşullara bağlanmış ve böylelikle insan onurunun en yüksek seviyede korunması amaçlanmıştır. Bunlar bizim ilkelermiz olarak değerlendirdiğimiz, aynı zamanda hem Anayasa Mahkemesinin hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin öngördüğü prensipler ve ilkeler çerçevesinde yaptığımız uygulamalardır. Detaylı arama konusunda mevzuatımız bahsettiğimiz koruma önlemlerine yer vermişken -şimdi burada dikkatinizi çekmek istiyorum çünkü İsvеç'e giden arkadaşlarımız, İbrahim Başkanımız da ifade edecek- bizdeki detaylı aramanın aslında ne denli insan onuruna ve haysiyetine yaraşır bir şekilde yapılmaya çalışıldığını ve istisnaen değerlendirildiği hususunu, hâlbuki İsvеç'te bu konunun insan onurunu ayaklar altına alacak mahiyette bir tedbir gibi kullanıldığını hatta bir cezai müesseseye dönüştüğünü burada özellikle altını çizerek ifade etmek istiyorum. Avrupa üzerinden cezaevlerindeki standartları bize sürekli ayar vermek üzere söz söyleyenlere de bunu hatırlatmak istiyorum.

\* Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun 14/6/2022 tarihli tutanakları, bu toplantı tutanağına eklidir.

\*\* Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırladığı İsvеç İnceleme Raporu tutanağına eklidir.

İsveç ceza infaz kurumlarında yapılan çıplak aramanın terimle tam bir uyum içerisinde, hükümlünün tamamen çıplak bırakılmak suretiyle yapılması iç hukuk düzenlemelerimizin insan haklarının ve insan onurunun korunması bakımından ne kadar ileri bir seviyede olduğunu göstermek bakımından her hâlde tek başına dahi yeterlidir. Bu uygulama farklılığına belki sosyal ve kültürel anlayış farklılığının neden olduğu ve inceleme yapılan ülke bakımından tam çıplak arama uygulamasının herhangi bir soruna neden olmayacağı iddia olunabilir, bu iddia belki bir noktaya kadar haklı da görülebilir ancak bu noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin çıplak aramaların insan onuruna saygı gösterilerek ve meşru bir amaç için usulüne uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğine dair Wainwright Birleşik Krallık ve Dejnok Polonya kararlarına dikkatinizi özellikle celbetmek isterim.

Değerli arkadaşlar, İbrahim Bey aktaracak, yapılan çıplak aramada aramayı yapanın hencinsi olması, üstte örtü kullanılması ve benzeri hususların hiçbir tanesi dikkate alınmadığı gibi dediğim gibi insan onurunu ayaklar altına alacak şekilde çıplak aramaların yapıldığı, hatta yasal mevzuatlarında bunun da desteklendiğini orada müşahade etmiş oldu arkadaşlarımız. Dolayısıyla, bu saatten sonra “detaylı arama” olarak ülkemizde bahse konu bu hususla ilgili olarak tezvirat yapmanın ve ülkemizle ilgili kötü propaganda yapmanın hiç kimseye bir fayda sağlamayacağını da altını çizmek isterim.

Yine, ceza infaz kurumlarımızdaki koşullarda yer alan kameralar vasıtasıyla banyo ve tuvalet gibi alanların kapısının izlenmesinin mahremiyet duygusunu zedelediğine ilişkin itirazlar Komisyonumuzda defaultle dile getirilmiştir. Bizdeki, biliyorsunuz -Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz de açıklayabilir- sadece ortak alanı gözleyen yerlerdedir; bu, kişinin mahrem alanına asla, hiçbir şekilde kameralı görüntüyle müdahale edilemez, görülemez, kamera bulunamaz.

Peki, İsveç'teki durum neymiş, şimdi ona bakalım. Ceza infaz kurumlarımızda tuvalet ve banyo kapısını gören kameralar sadece koğuştaki ortak alanı güvenlik amacıyla ve acil müdahale durumlarına istinaden gözlemektedir ancak inceleme yapılan İsveç tutukevinde ise münferit kalınan odadaki tuvalet herhangi bir bölmeyle odadan ayrılmamıştır ve kapıdaki gözetleme bölümü açıldığında tutuklu her an mahremiyetinin en yoğun olduğu alanında görevli tarafından gözlemlenebilme riskiyle karşı karşıyadır; dolayısıyla, tutuklu mahremiyet duygusu her an zedelenebilir bir biçimde odada barındırılmaktadır. Bu konudaki uygulama farklılıkları ülkemizde insan onuruna ve mahremiyetine atfedilen değerleri göstermek bakımından da dikkat çekici bir örnektir.

Bilindiği üzere, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 25'inci maddesi gereğince yalnızca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olanlara bizde günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınmaktadır yani yalnızca ağırlaştırılmış müebbet hapisle mahkûm olanlar için günde sadece bir saat havalandırma kısıtlaması vardır. Diğer bir ifadeyle, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından hükümlü olmayanlar ile tutuklular havalandırmalardan genel olarak gün boyu yararlanabilmektedir ancak inceleme yapılan İsveç ceza infaz kurumlarındaki ve tutukevlerindeki hükümlüler ve tutuklular herhangi bir istisnaya yer vermeksizin günde yalnızca bir saat havalandırmadan yararlandırılmaktadır. Tutukluların da hükümlüler gibi günde yalnızca bir saat havalandırmadan yararlandıklarına özellikle işaret etmek isterim. Havalandırmaya çıkılan alan ise en azından incelemeye katılan milletvekillerimizin bilgileri dâhilinde olduğu üzere, havalandırma imkânı sağlamayacak derecede olumsuz koşullara sahiptir -İsveç'ten bahsediyoruz- zira havalandırma alanı çok dar ve yüksek duvarlarla çevrili bir alandır. Diğer taraftan, havalandırma alanının üstünün kalın demir tellerle kapatılmış olması ise herhâlde her türlü izahtan varestedir.

Ceza infaz kurumlarımızda yasak haberleşmenin engellenmesi amacıyla sınırlı alanda kullanılan fens teline getirilen en büyük itiraz, mavi gökyüzünü görmeye engel olduğu iddiasıdır. Bu iddia karşısında ceza infaz kurumlarımızda kullanılan fens teli ile İsveç Sollentuna Tutukevinde kullanılan tel örgünün kıyaslanmasını bizzat müşahade eden sayın milletvekillerimizden özellikle istirham ediyorum, bize de canlı olarak tekrardan bunu anlatsınlar.

Yine, arama ve sayımlarla ilgili de bir iki hususa değinmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Bilindiği üzere, ceza infaz kurumlarında odalar ve eklentilerinde hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilmesi mümkündür. Her ay 1 kez mutlaka arama yapılmaktadır. Ancak raporda da işaret edildiği üzere, İsveç ceza infaz kurumlarında arama her gün ve sayım da günde 5 kez tekrarlanmaktadır. Bu noktada, ceza infaz mevzuatımızın insan hakları ve güvenlik denklemini adil bir denge üzerine kurduğunu söylemekte bir beis görmüyorum.

Özellikle dış hastane sevklerinde, muayene esnasında kelepçe kullanılması da çokça tartışılan bir konu olarak toplantılarımızda kendine yer bulmaktadır. İsveç'te hükümlü ve tutukluların doktor muayenelerinin kelepçeli olarak yapılmasının mutad uygulama olduğuna ve kelepçenin yalnızca doktor tarafından talep edilmesi durumunda çıkarıldığına ilişkin uygulamaya dikkatinizi çekmekle iktifa edeceğim. Burada kelepçeli muayene kural, bizde istisna; doktorun talebi üzerine...

Kısaca açıklamaya çalıştığım hususlar kapsamında, İsveç'e gerçekleştirilen incelemenin hem mukayeseli hukuk verileri elde etmemiz hem de ceza infaz sisteminde hangi konularda eleştiri yapabileceğimiz hususunda Komisyonumuza ışık tutucu bir işlev gördüğünü belirttiikten sonra, ben bu ziyarete katılan bütün milletvekili arkadaşlarımıza -ayırt etmeksizin- teşekkür ediyorum. Kendileriyle sonrasında burada yapmış olduğum görüşmelerde de bu benim söylediklerimi şu ya da bu arkadaşımın değil, bütün arkadaşlarımızın teyit ettiğini gördüm ve bundan da mutlu oldum.

Şimdi İsveç İnceleme Raporu ve Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu hakkında bilgi vermesi amacıyla sözü Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanımız Afyonkarahisar Milletvekilimiz İbrahim Yurdunuseven'e vereceğim.

Önce katılımcıları anons edelim.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Yunus Alkaç, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü; Mehmet Yılmaz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı; Hasan Akceviz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı; Tahsin Mutlu, Ceza ve Tevkifevleri Daire Başkanı; Mustafa Burak Açoğlu, Ceza ve Tevkifevleri Daire Başkanı; Yusuf Kenan Çağlar, Ceza ve Tevkifevleri Kontrolörler Kurulu Başkanı; Handan Oruç Ömeroğlu, Ceza ve Tevkifevleri Tetkik Hâkimi; Fatih Serkan Günaydın, Ceza ve Tevkifevleri Tetkik Hâkimi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İbrahim Bey, buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz ve değerli müdür yardımcılarımız, değerli bürokrasimiz, çok değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanımızın da izah ettiği gibi -aslında çok güzel özetlediniz Sayın Başkanım, ben biraz daha hafiften ayrıntıya gireceğim- 9-13 Mayıs tarihleri arasında siyasi partilerimizin temsilcileriyle birlikte İsveç'e bir dizi ziyaret gerçekleştirdik. İsveç ceza infaz sistemi, uluslararası ceza infaz sistemlerini düzenli takip eden platformlarda cezanın insan onuruna uygun olarak infaz edildiği, suçlunun yeniden topluma kazandırılmasında çok önemli, başarılı çalışmalar yapıldığı yönünde iyi örnek gösterilen ülkelerden biri ama biz maalesef yaptığımız tespitlerde bunların hiçbirini göremedik; özellikle şimdi bunların üzerinde duracağız.



Komisyon olarak İsveç Parlamentosu Adalet Komisyonu, İsveç Adalet Bakanlığı, Uppsala Denetimli Serbestlik Merkezi, Sollentuna Tutukevi ve Österaker Ceza İnfaz Kurumlarında bir dizi inceleme gerçekleştirdik. İsveç Parlamentosu Adalet Komisyonuna ziyaretimiz esnasında oradaki siyasi parti temsilcileriyle birlikte görüşmeler gerçekleştirdik. Özellikle burada üzerinde durmak istediğim, son dönemde özellikle Danimarkalı ırkçı siyasetçi Paludan'ın Kurân-ı Kerim yakmayla ilgili teşebbüslerinin polis tarafından korunduğu, bu eylemin tüm Müslümanlara ve İslam'a karşı bir eylem olduğu, ayrıca bu eylemlerin sadece Müslümanlara ve İslam'a karşı olması sebebiyle kabul edilemez olduğu, diğer dinlere ve insanların kabul ettiği kutsallara karşı yapılmasının da kabul edilemez olduğu, insanların kutsal saydığı şeylere karşı yapılan bu tür eylemlerin ifade hürriyeti kapsamında değerlendirilemeyeceği net bir şekilde ifade edilmiştir Komisyona. Burada, Komisyondan sonra Adalet Bakanlığı yetkilileriyle yaptığımız çalışmada da yavaş yavaş terör eylemlerinin artması... Biliyorsunuz, İsveç ve Finlandiya terörseveci ülkelerden. Dün Sayın Cumhurbaşkanımız sayesinde, onun önderliğinde bir dizi de anlaşma sağlandı, onlarla ilgili gelişmeler olacak inşallah ama şu anda, bugüne kadar gördüğümüz bu şekildeydi. Burada özellikle Adalet Bakanlığı bu terör eylemlerinin artması karşısında kendilerinin de buna bir ifade özgürlüğü olarak değil, inanca saygı noktasından bakmaları gerektiği yönüne gittiklerini ifade ettiler.

Son dönemde özellikle organize suçlar başta olmak üzere suç istatistiklerinde bir artış olması hasebiyle hem suçlar için öngörülen cezaların artırılması hem de bunun sonucunda ceza infaz kurumlarına ve tutukevlerine ayrılan bütçenin biraz daha artırılması gerektiği yönünde bize bilgi verdiler. Şunu da özellikle vurgulamak istiyorum: İsveç'te son dönemde gerçekleştirilen ceza kanunlarındaki artış nedeniyle şu anda doluluk oranları yüzde 104, onlarda da maalesef cezaevlerinde doluluk var. Cezaların artırılmasıyla birlikte, cezaevleri yapmak için yeni girişimlerde bulduklarını bizlere belirttiler. Bunun için de bir zamana ve bütçeye ihtiyaçları olduğunu özellikle söylediler.

İsveç ceza kurumlarında ve tutukevlerinde iyi işleyen kurumlar var ancak mükerrer suçluluk hâlen bir sorun olarak devam etmekte. Mükerrer suçluluğa karşı bir tedbirleri var ama bunun önüne geçemediklerini söylediler, biraz sonra bunu tekrarlayacağım inşallah. Yine, burada, hapis cezasının tek yöntem olmadığını, özellikle denetimli serbestliğin etkin bir yöntem olarak görüldüğünü söylediler ve bunun biraz daha etkin hâle getirilmesi için kendileri de çaba sarf ediyorlar. Cezaevlerine almaktan ziyade denetimli serbestlik şeklinde, toplumun içerisinde ceza çektirme şeklinde bir yöne doğru kaydıklarını gördük.

Özellikle Adalet Komisyonunda gördüğümüz, suçla mücadele kapsamında yapılan çalışmalarda odak noktasının aile içi şiddet suçları ve kadına karşı şiddet ile organize suçlar olduğunu gördük. En çok işlenen suç tiplerine baktığımızda da şiddet suçları 2'nci sırada, uyuşturucu suçları 3'üncü sırada, cinsel suçlarda bir artış olduğu da bize bildirilmiştir.

Adalet Bakanlığı ziyaretimizde, özellikle Adalet Bakanına bağlı görev yapan Ceza İnfaz ve Denetimli Serbestlik Kurumu tutukevleri ve ceza infaz kurumlarının idaresinden sorumlu ancak çocuk ve genç tutuklu ve hükümlülerin barındırıldığı kurumlardan Aile Bakanlığı sorumlu. İsveç'te farklı bir uygulama söz konusu yani küçüklere ve genç tutuklulara Aile Bakanlığı üzerinden çalışmalar gerçekleştiriliyor.

Mükerrer suçluluk -biraz önce söylemiştim- çok önemli bir sorun, bununla ilgili mücadele kapsamında Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve İşçi Bulma Kurumu gibi kurumlarla kapsamlı bir çalışma yürütmekteler. Burada, ceza infaz kurumlarında istatistikî olarak

tekrar suç işleme yani mükerrerlik oranı yaklaşık yüzde 40 yani suç işleyip tahliye olanlar tekrar yüzde 40 oranında aynı suçu işleyip geri geliyorlar. Şu anda ceza infaz kurumlarında yüzde 95 oranında erkek, yüzde 5 oranında da kadın olduğu bize bildirildi.

Cezaların infaz sürecinde... Hükümlüler farklı güvenlik sistemlerinde ceza infaz kurumlarına sevk edilmekte, orada çeşitli infaz kurumlarına tabi tutulmaktalar. Koşullu salıvermede, özellikle ceza infaz kurumunda geçen süre 2/3 yani her halükarda, bütün suçlarda hiç ayırım yapılmaksızın infaz 2/3 oranında uygulanıyor. Hapis cezasının altı aya kadar olması durumda izleme yöntemi ve infaz söz konusu, burada da elektronik izleme dediğimiz bir sistemle çalışıyorlar. Burada da yine infaz oranı 2/3, daha sonra serbest denetimlik altına geçiliyor.

Burada tabii çeşitli ilkeleri var, biz raporumuza koyduk, İsvaç mevzuatı olduğu için bunları sizlere tekrarlamak istemiyorum ama raporumuzda var. Özellikle İsvaç Ceza İnfaz Kurumu, denetimli serbestlik kurumu dediğimiz sisteme gittiğimizde bunlar da yine Adalet Bakanlığına çalışan bir kurum. Burada yaklaşık 13.500 personel görevlendirilmekte, yaklaşık sayı olarak da 12.400 kişi de bu sistemden yararlanmakta yani denetimli serbestlikten. Bir sonraki günde gittiğimiz Österaker Ceza İnfaz Kurumu -ceza infaz kurumları güvenlik derecesine göre İsvaç'te 3'e ayrılıyor- 2'nci derece bir infaz kurumu. Kurum güvenliğinin sağlanması ve firarın engellenmesi amacıyla dış duvarlar var ama tutukevlerinde hiçbir şey yok, tutukevleri normal, bildiğimiz şehrin ortasında bir yer ama iç güvenliği çok ciddi sağlanmış fakat 2'nci sınıf dediğimiz bu güvenliklerde yanlarda yine bizim de uygulama yaptığımız gibi dış duvarlar söz konusu. Burada hem iç güvenliği hem dış güvenliği kurum personeli sağlamakta. Burada hükümlüler ilk girişte çıplak aramaya tabi tutulmakta, herhangi bir nedenle kurumdan çıkıp geri geldiğinde aynı şekilde aramaya tabi tutulmakta, aramalarda şüphe olması hâlinde yasak bir madde bulunduğu eğer emare ise öncelikle özel bir odaya alınıp o maddenin çıkarılması, vücuttan atılması beklenmekte, eğer vücut çukurlarında bir madde varsa bunun araması da doktor vasıtasıyla yapılmakta. Burada bizimle birlikte olan milletvekili arkadaşlarımız da çok net hatırlayacaklardır, çıplak aramayı nasıl yaptıklarını kendilerine sorduğumda bildiğimiz gibi, açın kollarınızı deyip çırılçıplak aradıklarını beyan ettiler. Daha sonra ziyaretçilerin de arandığı yönünde bir gelişme oldu. Burada "Peki, ziyaretçileri nasıl arıyorsunuz?" dedik. Dediler ki: "Risk grubunda olan -cinsel suçlar, uyuşturucu gibi- ziyaretçileri de çıplak arıyoruz." "Peki, nasıl çıplak arıyorsunuz?" dedik. Aynı yöntemle; hükümlüyü, tutukluyu nasıl arıyorsa ziyaretçiyi de aynı yöntemle çırılçıplak aradıklarını bize beyan ettiler.

Hükümlülerin haftada iki gün, üç saat görüşme yapma hakları var. Yine, kuruma ilk geldiğinden itibaren bir gözleme tabi tutuluyor, otuz gün içinde bu gözlemin gerçekleştirilmesi lazım ve bu gözleme göre infazın nasıl yapılacağını, işte, denetimli serbestlik mi, elektronik takip mi... Bunda da her dört ayda bir yeniden gözlemden geçiriyorlar.

Burada, kurumda manevi hizmetler yapılıyor, manevi hizmetlerde destek olunuyor fakat özellikle sorduk, Müslüman hükümlülere karşı helal et temini yapmıyorlar, bunu gerçekleştirmediklerini beyan ettiler.

Odada 20 tane kitap bulundurabiliyorlar; bu sayıya ders ve eğitim kitapları da dâhil. Biz Türkiye'de ders ve eğitim kitaplarımızı ayırıyoruz, bundan sonra 10 kitap hakları var ama burada 20 kitap hakları var ama ders ve eğitim kitaplarını buraya dâhil ediyorlar.

Kurumda devamlı görev yapan 3 hemşire var, doktor tam zamanlı çalışmıyor ancak haftanın belirli günleri gelip hizmet veriyor.

Her odada hükümlünün kullanabileceği bir televizyon bulunmakta.

Yine, İsveç kurumlarında, özellikle bu ceza infaz kurumunda tek tip elbise uygulaması söz konusu, bu da tüm hükümlüler bakımından uygulanan bir kural.

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU** – İbrahim Bey, yani cezaevindeki bütün hükümlüler tek bir elbise giyiyor.

**İBRAHİM YURDUNUSEVEN** (Afyonkarahisar) – Tek elbise giyiyor hükümlü olanlar Sayın Başkanım, tutuklularda bu uygulama yok, hükümlü olanlarda tek tip elbise uygulaması devam ediyor.

Hükümlülerin yazışmaları kontrole tabi tutulabiliyor, özellikle bunu savcılık vesaire talep ederse veya risk grubundaki kişilerse onları incelemeye tabi tutuyorlar.

Biraz önce Başkanımın söylediği gibi, kurum güvenliğinin sağlanmasını teminen odalar her gün aranıyor ve günde 5 defa sayım yapılıyor, günde 5 defa sayıyorlar içeride bulunan kişiyi. “Bunu niye yapıyorsunuz yani 5 defa saymanın anlamı ne? Günde 1 defa sayarsınız belki ama...” dedik, dediler ki: “Kurum güvenliği; 5 defa saymak zorundayız.”

Daha sonra Sollentuna Tutukevine geçtik. Burası biraz önce söylediğim gibi şehrin merkezinde, diğer binaların içerisinde, arada olan bir bina yani normal geçseniz bir ev zannedersiniz, dışarıda dış duvarlar yok ama içeride çok ciddi bir güvenlik önlemi almışlar. Yine burada odalarda istek hâlinde tek kalabiliyorlar, kural olarak karşı cinsiyetten yani 1’den fazla kişiyle kalmak isterlerse kural olarak karşı cinsten biriyle kalamıyorlar ama karşı cins izin verirse, kendileri de kabul ederse farklı cinslerle de aynı odada infaz yapılabileceğini bize söylediler. Burada tutukluluğun geçici bir tedbir olması nedeniyle on dört gün arayla tutukluluk kontrol ediliyor, bizde otuz gün arayla tutukluluğa dikkat ediliyor. Kural olarak tutukluluk süresi altı ay olmakla beraber, eğer devam için gerekçeler varsa tutukluluğa devam ettirilebiliyor.

Tutukluların kural olarak haftada bir gün bir saat ziyaret hakkı var, diğerleri gibi serbest ziyaret gerçekleştirebiliyorlar. Kural olarak avukatlar da dâhil olmak üzere telefonla haberleşme hakları bulunmakta, bu haberleşme dinlenmemekte ama yine, söylediğimiz gibi, risk gruplarında ise ve yasak kararı alınmışsa dinlenme yapılabiliyor.

Tutukluların barındırıldığı tek tip odalar fiziken sınırlı bir alana sahip olduğundan çok da faaliyet alanı olan bir yer değil yani bütün partilerden gelen milletvekili arkadaşlarımız, buraların birer tabutluk olduğunu, buralarda insanların kalmasının çok kötü bir durum olduğunu söylediler.

Yine, burada da kitap bulundurma 10 adet kitapla sınırlandırılmış.

Yine, yazışmalar savcı kararıyla kontrol edilebiliyor.

Tutukluların barındırıldığı tek kişilik odalarda odadan bağımsız olmayan banyo ve tuvalet bulunmakta. Bunu biraz önce Başkanım da izah etti, mahremiyete aykırı bir şekilde, dış bükey ayna koymuşlar odanın her tarafını alabilecek bir köşeye ve o köşeden mazgalı açtığımız anda bütün oda görülebiliyor; dolayısıyla tuvalet ve banyo da açık ve net olarak görülebiliyor. Niye böyle bir şey yaptınız? Bu, mahremiyete aykırı dedik. Onlar “Biz güvenlik için bunu yapmak zorundayız, odada ne yapılıyorsa, hangi faaliyette bulunuyorsa görmek zorundayız.” şeklinde bilgi verdiler.

Yine, kendisine zarar vermesi ve intihar etmesi eylemlerinin önüne geçmek amacıyla bazı eşyalar, mesela yırtılmayan battaniye gibi özel bazı maddeleri de verdiklerini söylediler.

Biraz önce Başkanımın da belirttiği gibi, tutukevinde bulunan kişiler olağan koşullarda günde bir saat havalandırma hakkına sahip olup üzeri “fens teli” dediğimiz... Yani “en üst teras katı” dediler bize gittiğimizde, biz “teras katı” deyince, terasta böyle herkes çok rahat rahat geziyor, işte havalanıyor gibi bir şey düşünmüştük ama tabir çok da şey değil yani 3’e 4, belki 2’ye 3 boyutlarında küçücük,

yan tarafları duvarla çevrilmiş, tavanı “fens” dediğimiz tellerle kapatılmış ve burada sadece günde bir saat havalanma hakkı var ve orada, İsveç cezaevlerinde sigara içme yasağı var, sigara kullanılmıyor, sigarasını da orada içmek zorunda o bir saat içerisinde eğer sigara içmek istiyorsa orada kullanmak zorunda. Özellikle İsveç soğuk bir ülke olduğu için, kışın çok fazla kar yağıyor ve onlar bize “Biz çoğunlukla havayı göremiyoruz yani mavi kuşağı göremiyoruz çünkü tavan karla kaplanıyor -çok daha soğuk ülke olduğu için uzun süre kalıyor, çökmüyor- mavi havayı göremiyoruz.” diye bize beyan ettiler.

Sigara yasaklılığımı söyledim.

Tutuklevlerinde ihtiyaç durumunda bir kantin var; burada üst sınırdaki yine bizdeki gibi bir rakam kullanabiliyorlar.

Burada tek tip elbise uygulaması yok tutukevi olduğu için.

Güvenlik sağlamak amacıyla yine odalar aranabiliyor, kapalı alanlarda arama yine yapılabilir. Girenken çıplak arama, x-ray vasıtasıyla tarama yapılıyor. Çıplak aramada yine biraz önce söylediğimiz uygulamanın aynı yine burada tamamen çıplak hâle getirerek aranıyorlar.

Diğer taraftan, yine ihtiyaç duyulduğunda, içeride alkol veya uyuşturucu madde kullanımı yapıp yapılmadığını tespit amacıyla ara sıra idrar kontrolüyle uyuşturucu kullanıp kullanmadığını tespit etmeye çalışıyorlar.

Kurumda ne sebeple olursa olsun çıkışlarda mutlaka kelepçe takılıyor. Görev yapan hemşire ve doktor bulunmadığı zaman, işte dışarı çıkmak istediklerinde kelepçeyle çıkıyorlar.

Haftada 1 defa takım sporu yapma hakları var.

Biraz hızlı geçiyorum.

Burada, tabii, seçenek yaptırımlar, biraz önce söylemiştim, özellikle çok ciddi serbest denetim uyguluyorlar; uzman denetimli serbestlik birimi var burada, gittiklerinde koşullu salıvermenin ya da elektronik izlemenin ya da serbest denetimin nasıl yapılacağına kendileri karar veriyor. Özellikle değerlendirmelerde, kişinin sosyal davranışı, sosyal geçmişi, kişilik özellikleri, fiili üstlenme kabiliyeti, ilgilinin sosyoekonomik durumu gibi birçok prensip çerçevesinde bunu değerlendiriyorlar. Burada tabii, görev alan kişiler hukuk, psikoloji ve pedagoji görmüş kişiler, insanlar. Bunlara nasıl denetim yapacaklarına hâkim karar veriyor ama onların nasıl yapılacağını bu birim karar veriyor, hâkim onaylıyor.

Burada iyileştirme çalışmaları, programları da var; yine karşılıklı görüşmeler, konuşmalar şeklinde kişisel ve davranışsal terapiler uygulanıyor.

Seçenek yaptırım olarak ilgilinin kamuya hizmetle çalıştırılması da orada yapılan infaz rejimi. Kamuya çalıştırma kırk ila iki yüz kırk saat arasında değişen bir şey. Toplam iki yüz kırk saatlik bir çalışma süresi bir yıllık hapis karşılığına denk geliyor. Yani kişi serbest denetiminde iki yüz kırk saat çalışırsa bir yıllık hapis yapmış gibi tekabül ediyor rakam olarak.

Denetimli serbestlik en fazla üç yıl uygulanabiliyor. Bundan yararlanmayanlar normal infaz sistemine geçiyorlar.

Elektronik denetleme dediğimiz, elektronik kelepçeyle de uygulama, izleme yapabiliyorlar ve burada, elektronik izlemede durumu müsait olanlardan belirli bir rakam alıyorlar. Yani elektronik kelepçeyi takıyor ama aylık olmak üzere -belirli bir rakam, burada rakamı belirtebilirim, 80 kron gibi bir rakam- elektronik kelepçe taktığı için her ay düzenli bir bedel alıyorlar.

Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

Kocaeli’yi sonra...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi şöyle yapalım: Ben baktım şimdi Komisyonumuzda gidenlerden Ali Haydar Bey yok, Fatma Hanım yok; olanlar burada. Kim var? Osman Bey var, siz varsınız, bir de Memet Bülent Karataş var yani gidenlerden eğer söz almak isteyen olursa arkadaşlarımıza söz verebilirim ama herhâlde yeterli düzeyde anlatıldı.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Şunu da söyleyelim Başkanım: Biz Alt Komisyonunda İsvaç Raporu’nu bütün milletvekillerimiz şerhsiz, hiç şerh koymadan aynen bu şekilde onayladık.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şerhsiz onayladınız.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Evet, bütün vekillerimiz aynı kanaatte.

Ben burada, özellikle mevzuat taramasında gerçekten ciddi çalışma yapan başta Taner Bey ve uzmanlarımız olmak üzere bizimle birlikte seyahat eden milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum. Gerçekten objektif, neyi tespit etmişsek buraya aynen aktardığımız bir rapor oldu.

Tekrar teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii bu ziyarete aynı zamanda olumlu, uluslararası kuruluşlar tarafından olumlu bir örnek gibi gösterilen İsvaç Cezaevi’ne bizim Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcımız Mehmet Yılmaz Bey de gitti.

Siz bir şey söylemek ister misiniz Mehmet Bey?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ - Sayın Başkanım, ben de Komisyonu ve katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Heyetin yapmış olduğu görüşmeye ben de iştirak ettim. Tabii, bu, bizim için İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun tüm toplantılarında olduğu gibi, bizim bazı standartları kontrol etmemizde ve raporların Genel Müdürlüğümüze yansması olarak bunun sonuçlarını tasnif etmemize ışık tutan bir ziyaret oldu, mukayese etmemize ışık tutan bir ziyaret oldu. Biz de kendi tecrübelerimizi burada mukayese etme fırsatı bulduk. Ben de ziyarette heyetimize mukayeseli uygulamalar adına bilgilendirme yapmak için orada bilgiler sundum.

Tekrar, faydalı bir ziyaret olduğu için hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Aldığımız olumlu bir örnek var mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Başkanım, infaz sisteminde ben şu mukayeseyi çok rahatlıkla yapabilirim: Ceza infaz sistemimizde şu an itibarıyla hükümlü profili olsun, hükümlü sayısı olsun bizim gerçekten çıtamızın yüksek olduğunu... Yani olumlu profil olarak şöyle değerlendirebileceğim: Mutlaka mukayeselerden olumlu örnek çıkardık ama aslında kendi uygulamalarımızın standartlarının da yüksekliğini orada değerlendirdim. Yani bir çıplak aramayla ilgili gündem oluşturan husus, tekli odaların mutat infaz sistemi olması, özellikle barınma usulünün tekli odalarda olması... Ki bizde bu, 9’uncu madde kapsamında olan, ağırlaştırılmış müebbet hapis, tehlikeli mahkûmlar ve terör hükümlülerinin barındırılma usulünün İsvaç’te adli mahkûmlara da uygulandığını gördük. Özellikle havalandırmaya bir saat çıkarılmaları ilginçti. Bizim havalandırmalarda sabah vardiyası ile akşam vardiyası arasında -kurumun tabii kapasitesi, doluluk oranı, fiziki koşullarına göre bu, tasnif yapılarak uygulanır- hükümlüleri sabah akşam... Sadece ağırlaştırılmışlarla ilgili mevzuatımızda bir saatlik düzenleme var ancak kurum bununla ilgili de eğer gerekli görürse bunların havalandırma süresini de uzatabilir ama tabii bu, dediğim gibi, bir hak değildir, kurum idaresinin gerekli görmesi şartı vardır.

İnfaz usulünün yine aynı şekilde 2/3 olması tüm hükümlülerde ilginç bir örnek. Yani bu anlamda, ben daha çok kendi uygulamalarımızın olumlu yönlerinin ön plana çıktığını değerlendirdim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, teşekkür ediyoruz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) - Bizde sayım 1 defa mı?

AHMET ŞİK (İstanbul) – Sabah ve akşam.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 2 defa, sabah ve akşam; orada 5 defa.

Ben zaten arkadaşlarımızı, uzmanlarımızı, milletvekili arkadaşlarımızı ayrı ayrı dinledim; raporu da detaylı olarak okudum.

Osman Bey, buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Başkanım, cezaevlerini bir zorunluluk olarak gördüğümüz için... Ben Türkiye’deki cezaevlerinin Avrupa ve Amerika’ya mukayeseli görmediğim hâlde daha farklı, daha insani olduğunu düşünüyordum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Düşünüyordunuz.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Tabii, tabii, daha insani olduğunu düşünüyordum ama bizatihi vekil arkadaşlarımızla yerinde yapmış olduğumuz incelemelerde oradaki haklılığımızın ne kadar da doğru olduğunu da gördük ve şahitlendik; bu önemli.

Biz, arkadaşlar, sadece üç dakikalığına, beş dakikalığına o “tabutluk” diye tabir ettiğimiz -bütün arkadaşlarımız aynı kavramı kullandı, tabutluk- 3-4 metre kare bir yerden bahsediyoruz, oraya bir ranza koymuşlar mahkûm için, yanında tuvaleti var, küçük kitaplık gibi bir şey vardı. Orada insanın hayatını devam ettirmesi, hele hele -Türkiye şartlarında biz çok sosyal insanlarız, bizim birbirimizle etkileşimimiz, iletişimimiz çok daha güçlü- bizden birinin orada yaşaması gerçekten imkânsız gibi bir şey; buna şahitlik yaptım.

Kendi cezaevlerimizi övme anlamında ifade etmiyorum ama yiğidi öldürüp hakkını yemeden şunu da kabul etmemiz lazım: Bizim standartlarımız çok daha güzel, insani olma vasfı daha da değerli, daha da kıymetli bir noktada. Burada Cezaevleri Genel Müdürlüğümüz başta olmak üzere, Batı’nın bu tip uygulamaları yani bizim açımızdan olumsuz, yanlış uygulamaları bize örnek olmamalı; tam tersi, belki Batı’dan bize sıkça gelen misafirlerimize de bizim cezaevi şartlarımız, bu noktadaki kanunlarımız, tüzüklerimiz, her neyse bunların çok daha fazla insani olduğunu daha bir özgüvenle aktarabiliriz, paylaşabiliriz. Yani geldik, gördük ama bizimki “Şu kadar daha iyi, daha insani.” diyebileceğimiz bir nokta. Şahsen İsveç cezaevleri ... Çünkü o tutukevinde de ciddi bir ziyaret yaptık, ardından cezaevine gittik, cezaevinde de ziyaretler gerçekleştirdik, Adalet Bakanlığı yetkilileriyle bir araya geldik ama bütün bunlardan sonra Türkiye’yle mukayese yaptığımızda, bizim onlardan çokça fazla önde olduğumuzu gördük, şahitlendik; bütün arkadaşlarımız aynı kanaatte. Ama bizim kendi standartlarımızı Batı’yla, Avrupa’yla mukayese etmekten ziyade, belki onlara güzel bir rol model olma, örneklik olma noktasında da devam etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben teşekkür ederim.

Tabii, burada cezaevlerinden bahsediyoruz, sonuçta bir çiçek bahçesinden, gül bahçesinden bahsetmiyoruz; bu ne bir övgü ne bir yergi, bir durum tespiti yapıyoruz. Burada bunları konuşurken aslında süreç içerisinde bizim cezaevleri incelemelerimizde veyahut işte çeşitli mecralarda dile getirilenleri mukayeseli hukuk bakımından değerlendirdiğimizde, kendi standartlarımızı cezaevleri konusunda artık kendimizin belirlediğini açık yürekli ifade etmemiz lazım. Bakın şu kadarını

söyleyeyim: Burası cezaevi netice itibarıyla ve kişi burada kalmış olmakla başlı başına zaten bir duruma düçar oluyor ama onun ötesinde her ne olursa olsun kişinin cezaevinde de olsa, hükümlü de olsa, tutuklu da olsa, orada bulunmanın, sırf orada bulunmanın ötesinde ayrı bir cezaya tabi olmaması gerekiyor. Aynı zamanda bu infaz sürecinde onur ve haysiyetine uygun bir şekilde bunu çekmesi gerekiyor; biz bunu ifade ediyoruz burada. Dolayısıyla, takıldığımız mesele şu: Biraz evvel Sayın Alt Komisyon Başkanımız, hangi uluslararası kuruluşu İbrahim Beyciğim iyi olarak gösterdiği? Emin olun ben bilmiyorum tabii ama birçok platformun, o platformların bile Türkiye'yle ilgili raporlarına baksak... Var mıdır, kim bilir? Bakalım arkadaşlar. Türkiye'yle ilgili raporlarında ne çıkacak karşımıza, bir de onu görmek lazım çifte standart bakımından, bunları bilmek lazım yani sonuç itibarıyla.

Yani şunu anlatmaya çalışıyorum: İnsan hakları konusu, çifte standart konusu olamaz, insan hakları konusu siyasi zemin olarak telakki edilemez, insan hakları konusu insanın onuru, haysiyeti, şerefi, her türlü dini, dili, ırkı, kimliği, siyasi görüşü, mezhebi ne ise ondan arı olarak insanca, onurlu bir şekilde yaşama hakkının standartlarını belirleyen kriterler. Ta, 1948'li yıllardan itibaren başlamış Birleşmiş Milletler Evrensel Beynamesi'yle beraber ama çok daha geriye gider. Dolayısıyla Osman Bey'e katılıyorum, Türkiye'nin insan hakları konusunda bu saatten sonra Batı'dan, bize sürekli parmak sallayan yerlerden çok fazla bir şey öğrenmeye ihtiyacı yoktur; kendi standartlarımızı kendimiz belirlemeye başlamışızdır ve bizim yasal olarak, dayanaklarımız olarak insan hakları konusunda eksikliğimiz yoktur denecek kadar bir seviyedeyiz biz.

Bu vesileyle raporu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

*2.- Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonun hazırladığı Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun görüşmeleri (\*\*\*)*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - İbrahim Beyciğim, şimdi bize Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'yla ilgili bilgi vermenizi istirham edeceğim.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yine, 27 Mayıs Ceza ve Tutukevleri İnceleme Alt Komisyonu olarak Kocaeli Kandıra Cezaevine bir dizi ziyaret gerçekleştirdik.

Burada, raporumuzda cezaeviyle ilgili teknik bilgiler var, onları zaman açısından geçeceğim.

1 Numaralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda bahçede bulunan kameranın kendilerini rahatsız ettiğini, bahçenin, buranın gözetlenmesinin gerekli alan olmadığı, odaların bu nedenle güneş alamadığı ve rutubetli olduğu, bu nedenle bu kameraların kaldırılması gerektiğine dair bir talep geldi.

“Yemeklerin karbonhidrat ağırlıklı olduğundan kalorisinin yüksek olduğu ancak protein değerinin olmadığı” şeklinde bir şikâyet geldi.

Kurumda anneyle kalan çocuk olmasına rağmen uygun yemek verilmediği, süt verildiği ancak miktarların gün geçtikçe azaltıldığı şikâyeti geldi.

Telefon konuşması sürelerinin on dakika yaptırıldığı, ziyaretlerin de bir saat gerçekleştirildiği söylendi.

Odada 50 kitap bulundurulabildiği ve iki ayda bir değiştirildiği söylendi.

\*\*\* Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırladığı Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu tutanağa eklidir.

Özellikle sevk -bizim Türkiye'deki cezaevlerimizde gördüğümüz çok ciddi, en büyük sıkıntı- sevk taleplerinin karşılanması yönünde bir iddia var.

Yine, kadın ihtiyaç maddelerinin Covid-19 döneminde olduğu gibi ücretsiz verilmesi talebi var.

İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının objektif olmadığı, kurulun iyi hâlli olduğuna dair karar vermesi için gereken koşulların yerine getirilmesinin çok zor olduğu ve bunun sonucunda da otomatik olarak iyi hâl indiriminden yararlanamadıklarına dair şikâyet var.

Kuruma girişte detaylı arama yapıldığı ancak bu aramada hükümlü ve tutukluya örtü verildiği belirtildi.

Sıcak su ve soğuk su temininde sıkıntı olmadığı, zaman zaman kesinti olduğu ama teknik aksaklıklar olduğunu bildiklerini söylediler.

Basın İlan Kurumu tarafından izin verilmeyen gazetelerin kendilerine verilmediğini, yine, 30 kanal televizyon seyredemediklerini, 2 kişilik odaların son dönemde 4-5 kişiye çıktığı, bu durumda biraz zorlandıklarını, burada gerekçe olarak “diğer odalarda tadilat yapıldığı” şeklinde bilgi verildiğini söylediler.

Bir sorun da “Kurum müdürüne ulaşırsak çözeceğimiz problemler var ama biz kurum müdürüne ulaşamıyoruz.” şeklinde bir şikâyet.

Kocaeli 2 Numaralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı İnfaz Kurumunda da kurum personelinin şikâyetçi olunmadığı, psikolojik veya fiziksel şiddet görmediklerini, televizyondaki müzik ve film kanallarını özellikle istediklerini belirttiler.

“Ağırlaştırılmış müebbet hapsinden hükümlü bulunanların sosyal, fiziksel ve diğer faaliyetlerden yararlandırılmadığı, bunun da cezanın ıslah ve topluma kazandırılması amacına hizmet etmediği” şeklinde bir talep var.

İsteğe bağlı taleplerin yine burada gerçekleştirilmediği, telefon ve görüş haklarının tam olarak kullanılmadığı, yemeklerin yenilemeyecek nitelikte olduğu ve yağların kalitesiz olduğu belirttiler.

Sıcak su ve soğuk suyla ilgili bir sıkıntı olmadığı, aileleri yakın illerde olduğundan yakın illere nakil taleplerinin reddedildiği, kantindeki fiyatların yüksek olduğu, özellikle elektrik faturalarının çok yüksek olduğu şeklinde bir şikâyet geldi.

Biraz hızlı geçiyorum zaman da daraldığı için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, tabii.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – 1 numaralı T Tipi Ceza İnfaz Kurumunda, kurum personeliyle sıkıntı yaşanmadığı yalnız kurum idarecilerine ulaşmakta zorluk yaşandığı, 35 metrekare alanda 22 kişinin beraber kaldığı, biraz yoğunluk olduğu, sayımlarda sorun yaşanmadığı, havanın iyi olduğu günlerde dışarıda, olumsuz hava şartlarında içeride sayım yapıldığı, televizyon kanallarının yeterli olduğu, ziyaretin kırk dakika olarak kullanıldığı ancak fiilen haftada on dakika görüşmenin yeterli olmadığı, Covid dönemindeki gibi bunun yirmi dakika kullanılması talepleri var. Yine, kantindeki fiyatların yüksek olduğu şeklinde şikâyet var.

Kocaeli 2 Numaralı T Tipinde bazı hükümlüler tarafından “İlk girişte detaylı arama yapılmadığı” bazıları tarafından ise “Çamaşır üstünde kalacak şekilde arama yapıldığı ve eğer çamaşır da çıkarılırsa örtü verildiği” şeklinde bir bilgi geldi.

Yine, “bazı suç tiplerinde hüküm giyenlere ayrımcılık yapıldığı, kötü muamele yapıldığı” şeklinde bir iddia var ama bunu netleştiremediler.



Görüntülü görüşmeden memnun olduklarını söylediler, bunda özellikle sürelerini de tam kullandırıldığı... Özellikle koşullarda yeni bir uygulamaya geçtik Başkanım, görüşme kabinleri koyuyoruz internet üzerinden görüşülüyor, çok memnun mahkûm ve hükümlüler çünkü görüşe gidemeyenler ya da aileleri çok uzakta olup gelemeyenler...

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU** – Bu fikir Komisyonumuzdan çıkmıştı Sayın Başkanım; siz bilirsiniz, bilmezsiniz belki ama bu görüntülü görüşme meselesi Komisyonumuzdan...

**İBRAHİM YURDUNUSEVEN** (Afyonkarahisar) – Görüşmeli kabin Covid’de düşündüğümüz bir şeydi.

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU** – Covid’de düşündüğümüz bir şeydi ve uygulamaya geçti.

**İBRAHİM YURDUNUSEVEN** (Afyonkarahisar) – Evet.

TRT 3, özellikle TBMM TV’nin burada kendilerine yasak olduğu iddiası var, seyrettirilmediği iddiası var.

Kurum dışında sağlık için sağlık kuruluşuna gidildiğinde, özel uygulama olmadığı, doktorun talep etmesi hâlinde kelepçenin çıkarıldığı beyan edildi. Kurum dışındaki sağlık kuruluşundan geri döndükleri zaman da detaylı arama yapılmadığı, sadece mutata aramaya içeriye giriş yaptıklarını, dış tedavisinde bir sene, göz tedavisi iki ay sonrasına gün alabildiklerini söylediler.

Dışarıdan gönderilen nevresim ve takımların, yatak takımlarının verilmemesi, bazı infaz kurumlarında buna izin verildiği, bazılarında verilmemesi, yine, iç çamaşırı, havlu, çorap gibi malzemeleri kantinden almaları için zorlandırıldıkları, dışarıdan gelenlerin kabul edilmediği belirtildi.

Kurumda çamaşırhane var, burada ücret mukabilinde yıkama yaptırılabilir.

Ziyaretlerde görüş süresinin tam fiilen kullandırılmadığı, ailelerin gecikmesi hâlinde... Mesela sabah dokuzda saat verilmiş, dokuz, dokuz kırk beş arası ama aile, dokuz buçukta gelebiliyor; işte, o yarım saati bize kullandırmıyorlar, aileler dışarıdan geldiği için zamanında gelemiyor, bundan dolayı bir şikâyet var.

Görüşmelerimizde, kurum personelinin 3600’le ilgili talepleri ve güvenlik sınıfına geçme gibi talepleri vardı.

Sayın Başkanım, burada biz karşılaştırmalı... Raporumuzda özellikle var, Anayasa Mahkemesinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle karşılaştırması burada ayrıntılı var, ona zaman açısından girmeyeceğim.

Bütün Komisyon üyelerimiz zannediyorum aynı kanaattedir, bir tek şeyi özellikle vurgulamak istiyorum: Elektrik faturalarının ödenmesinde bir sıkıntı yaşıyoruz. Biliyoruz, TEDAŞ 2 türlü değerlendirme yapıyor; bir, meskenler, iki, diğerleri. “Diğerleri” dediği, ticarethanelere sokuluyor cezaevlerini.

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU** – Bunu Sayın Bakanımıza arz ettik Sayın Genel Müdürüm, arz ettim.

**İBRAHİM YURDUNUSEVEN** (Afyonkarahisar) – Yani cezaevlerini, işte diğer muhtarlıklar, vesaire birkaç diğer kurum sayabiliriz, bunları... Cemevlerini mesela bu kapsamdan çıkardık. Biz buranın da cezaevlerinin de bir ticarethane olmadığını, tamam, evet “diğerlerine” giriyor ama bir özel düzenleme gerektiğini Sayın Bakanımıza arz etmiştik. Bu konuda da Komisyon olarak bu faturaların azından mesken statüsüne alınarak biraz daha makul seviyeye çekilmesi kanaatindeyiz.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU** – Ben teşekkür ediyorum İbrahim Bey.

Şimdi, ben raporu okudum, arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum, detaylı bir rapor hazırlamışlar; muhalefet şerhi verenlere de katkıları için teşekkür ediyorum açıkçası.

Şimdi, bu raporda bir şey var, Sayın Genel Müdürüm, bir çocuklu mahkûm var. O mahkûmun söylediği “Annesiyle aynı yatakta kaldığı, ayrı bir yatağının olmadığı.” Bir de yemeğinin az olduğu, dolayısıyla çocuğa annesi tarafından kendi yemeğinin verilmesi durumunda kalındığı gibi bir iddia var. Çocuğun ari menfaati bakımından bunun bir şekilde düzeltilmesi iyi olacaktır.

Diğer konu, İbrahim Bey’in ifade ettiği, bu ticari şey gibi, onu da Sayın Bakanımıza arz ettim ve eğer böyle bir şeyse bunu düzeltmek lazım, sonuçta oraları ticari mekânlar değil.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ - İlettik, arz edeceğim, Enerji Bakanına ilettim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, çünkü Bakanıma ifade etmişim.

Şimdi, onun dışında, Sayın Genel Müdürüm, hastaların kelepçeli muayenesi meselesi, o odada doktorla münasebetleri durumunda, sanki orayla ilgili -raporumuza da dercedildi- yani doktorun kelepçeli muayene etmesinin birtakım maddi şartlara bağlanması falan, böyle birtakım ek koşullar daha getirilerek keyfiliğin önüne geçmek için bir tasavvur ortaya koyabiliriz bu konuda. Anlatabildim mi meramımı Sayın Genel Müdürüm? Hani, orada, normalde kural kelepçesiz muayenesi ama doktor, güvenliği nedeniyle veyahut işte, gelen jandarmanın kendisine ifade ettiği “Bak, sen riski üstleniyor musun? Güvenlik konusunda sıkıntı yok değil mi?” dediği için dolayısıyla, kelepçeli muayene ediyor galiba. Orada doktorun taleplerini, kelepçeli muayene taleplerini sanki böyle, biraz daha müşahhas çerçeveye oturtmakta fayda mülâhaza ediyorum ben.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Özellikle kurum içi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Kurum içi evet, özellikle kurum içi. Onun üzerinde bir çalışılabilir.

Onun dışında tabii, bu, iyi hâl uygulamasıyla ilgili haylice bir şikâyet var Sayın Genel Müdürüm.

Nakillerle ilgili, biliyoruz, o konuda da kural, herkesin ailesinin bulunduğu yerde kalması değil tabii ki ama hiç görüşemeyecek durumda olanların da göz ardı edilmemesi gerekir. İşte, ta, Edirne’deyse ve diğeri Van’daysa, bu aile nasıl gidecek, nasıl gelecek? Aslında burada kişi değil, bir yerde aile cezalandırılmış oluyor. Ona da makul çerçevede bir çözüm getirmek lazım.

Ben arkadaşlarıma bu noktada teşekkür ediyorum bu noktada.

Söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Çok teşekkür ediyorum söz almadığınız için.

Sayın Genel Müdürüm, söz sizde.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Sayın Başkanım, Komisyonun kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Raporu Alt Komisyonunda da detaylı olarak konuştuk gerek İsveç ziyareti açısından gerekse Kocaeli’deki cezaevlerimiz açısından tespit edilen sorunları, buna ilişkin bizim kendi savunmalarımızı orada arz etmiştik. Burada da belki çok fazla detaya girebilme şansımız yok, zamanımızı çok almak istemiyoruz ama...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türkiye Büyük Millet Meclisinde bugün bir seçim var, onun için...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Çok hızlı bir şekilde Sayın Başkanım hemen toparlayacağım.

Öncelikle, tabii, İsveç Raporu zaten oylandı, o konuda Alt Komisyonda da konuşmuştuk. Geçen hafta itibarıyla ben İspanya'daydım, belki o hususta bir bilgi arz etmem İsveç'le ilgili kısmı tamamlayıcı mahiyette olacak.

İspanya'da "EuroPris" dediğimiz önemli bir dernek var, sivil toplum kuruluşu aslında biz de onun üyesiyiz, Avrupa Cezaevleri Birliği olarak geçiyor. Bunların toplantıları yılda bir defa Genel Müdür seviyesinde yapılıyor, bir de Dünya Cezaevleri Birliği olarak var, aynı FIFA, UEFA örneğinde olduğu gibi. Geçen hafta hem onun toplantısı vardı hem de Avrupa Konseyi ülkelerinin resmi olarak Cezaevleri Genel Müdürleri toplantısı vardı; aynı ortamda yapıldı; üç günlük, o şekilde bir toplantı sürecimiz oldu.

Yani bunu Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü olarak söylemiyorum, orada bulunan ve Bakanlığın bir temsilcisi olarak gittiğim için gerçekten oradaki tecrübemi aktarıyorum. Az önce burada İsveç modeli açısından konuşulan şeyleri, emin olun geçen hafta biz birçok Avrupa ülkesi açısından... Bunlar bir Romanya değil, bir Bulgaristan, bir Arnavutluk değil Sayın Başkanım yani İsveç seviyesinde, İngiltere seviyesinde, Almanya seviyesinde. Emin olun, çok ciddi konular konuşuldu, ciddi bilgi paylaşımları yapıldı karşılıklı olarak. Yakından takip ediyoruz, şu nedenle: Ciddi bir tecrübemiz var çünkü sayısal olarak onların ilgisini, dikkatini çekecek seviyelerdeyiz birçok konuda; bundan herhangi bir kompleks de duymuyorlar. Diyorlar ki: "Siz bu konuyu nasıl çözüyorsunuz?" Demek ki iyi uygulamalar yapıyoruz ki biliniyor çünkü o uygulamalar... Çünkü ben bazı şeyleri aktardığımda, belki farkında olmadığım, atladığım ana unsurlardan bazı kısımları bana hatırlattılar. Dediler ki: "Orada şu da vardı sizin." Aslında bildikleri şeyi bize belki model olma, geliştirme anlamında da sordular, biz de bilgi paylaşımımızı yaptık.

Özellikle kalabalıklaşmadan kaynaklı tabii ki çok ciddi sorunlarımız var yani bunları daha önce konuştuk, bundan sonraki aşamada da yeri geldiğinde ifade edeceğiz. Ancak bizim temel felsefemiz, ben bunu hep toplantılarda söyledim, geçen hafta İspanya'da da söyledim; dünyanın neresine gidersek gidelim cezaevleri kendine özgü alanlar, kendine özgü düzenlenmesi gereken alanlar. Burada özgürlük ve güvenlik dengesine çok dikkat etmek gerekiyor, bunlardan hiçbiri diğerinin alternatifi olan şeyler de değil, birbiriyle çelişen şeyler de değil. Güvenlik noktasında altını doldurabileceğimiz çok ciddi kaygılarımız var ama bu özgürlük noktasında gerekmediği sürece o alanda yeni bir hak mahrumiyetine yol açmayı da gerektirmiyor ve birtakım örneklerimizde bunu çok net olarak gördük, burada detayına girmek istemiyorum; biz özgürlük noktasında Sayın Başkanım, sizin de az önce buyurduğunuz gibi emin olun çok daha ileri seviyedeyiz.

Bu detaylı arama konusunu orada konuştuk, onların böyle bir gündemi yok. Ben bu konuda bizde yapılan tartışmaları, kamuoyunun bu konudaki hassasiyetini, arkasından yapmış olduğumuz düzenlemeleri -sizin Komisyon olarak da katkınız var isim noktasında- o "detaylı arama" kavramını oraya sokmamızı, bunun sadece basit bir kavram değişikliği olmadığını, aynı zamanda işin felsefesi anlamında, özgürlükler anlamında, hak mahrumiyeti anlamında, insan onuru anlamında ciddi bir farkındalık yaratan husus olduğunu anlattım; bazıları biraz şaşkınlıkla izledi, bazıları da şunu söylediler: Bu konuda gösterilen hassasiyet bile bu alanda Türkiye'nin ne kadar dikkatli yürüdüğünü, yürümeye çalıştığını zaten gösteriyor. Ama tabii, tüm bunlarla birlikte şunu da belirtmek gerekiyor: Netice itibarıyla büyük bir ülkeyiz gerek nüfus olarak gerek hükümlü, tutuklu sayısı olarak bizi oldukça zorlayan unsurlarımız var fakat burada işin temel felsefesini dikkatli bir şekilde uyguladığımız

takdirde, iyi niyetli olarak uyguladığımız takdirde devlet olarak bu konuda denetim mekanizmalarını da işte bu tarz komisyonlar gibi ya da ulusal ya da uluslararası denetim mekanizmaları gibi ciddi şekilde işlettığımız takdirde bu alanda eminim çok daha ciddi mesafe alacağız.

Kocaeli özelinde Sayın Başkanımız rapordaki kısımları madde başlıklarıyla sıraladı. Telefon görüşmelerinin on dakika olduğu yönünde hükümlülerin bir kısmından şikâyetler var. Doğrudur, on dakika olarak uyguluyoruz, nedeni şu: Mevzuatımızda da zaten bu haftalık on dakika olarak öngörülmüş ancak pandemi sürecinde gerek kapalı görüşlerin gerekse uzun süre açık görüşlerin yaptırılmaması nedeniyle bunu bir mevzuat değişikliğine de gitmeden tolere edebilmek anlamında yirmi dakikaya çıkarmıştık fakat malumunuz, özellikle 2022 yılı Ocak ayı itibarıyla biz, çok hızlı bir şekilde cezaevlerimizi de yeni normale döndürdük, döndürmeye çalıştık ve şu an cezaevlerinde bir iki küçük konu başlığı dışında hiçbir pandemi tedbiri bırakmadık. Açık görüşlerimizi zaten 2021 yılının sonunda açtık, biraz da zorlayarak, inisiyatif alarak. Dolayısıyla o yirmi dakikalık kısım ilave bir hak değildi zaten, yapılamayan görüşlerin bir karşılığı olarak öngörülmüştü, biz normal uygulamamıza döndük.

Görüntülü görüşme noktasında bu konu hakikaten bizim, Avrupa'da da tabiri caizse, hani tırnak içinde havamızı attığımız bir konu yani çok ciddi, onlarda da farkındalık yaratan. Bunu sadece bir görüntülü görüşme olarak da düşünmemek gerekiyor. Kademeli olarak gerek işte bir kitaba ulaşım, doktor randevusu, en önemlisi de -ben o kısmını en az görüntülü görüşme kadar önemsiyorum Sayın Başkanım- gerek bizim kurumumuza gerek diğer resmî birimlere hükümlülerin yazacağı dilekçelerini, vereceği dilekçelerini bir sonraki aşamada ulaşma konusunu bu "Kiosk" dediğimiz cihazlar üzerinden sağlayacağız. Bunun nedeni şu: Dilekçeler artık daha hızlı gidecek; evet, bu önemli ama artık o kurum idaresinin de dışında doğrudan Genel Müdürlüğe ya da -İnfaz Yasası'nda- birtakım resmî makamlara hükümlü doğrudan mektup gönderebiliyor, dilekçe gönderebiliyor artık o kanalı doğrudan hâle getireceğiz.

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ne demiştik tutukluların mahkemeye katılmasıyla ilgili? SEGBİS miydi o? Her yenilik yeni bir yeniliği beraberinde getiriyor.**

**CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ -** Yani bir hükümlü artık, orada, atıyorum oradaki idareyle ilgili bir şikâyeti varsa o idarenin de dışında doğrudan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olarak bana dilekçe gönderebilecek; bu, önemli bir şey, bunu çok önemsiyorum ben. Bu, kurumlarımızda da aslında belirli oranda ayrı bir denetim mekanizması oluşturacak. Dolayısıyla "ACEP" dediğimiz akıllı teknolojilerin...

**BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bize de gönderebilecek mi Sayın Genel Müdürüm?**

**CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ –** Mutlaka gönderecek Sayın Başkanım, kademeli olarak. Yani bu, görüntülü görüşmenin dışında kurumlarımıza, hükümlülerimize çok şey katacak bir husus. Burada da yıl sonuna kadar tüm kurumlarımızda bu cihazlarımızı biz TELEKOM'la birlikte kurma planımız var, adım adım hayata geçiriyoruz.

Elektrik faturalarıyla ilgili konu, haklısınız, özellikle son birkaç aydır ülkenin de gündeminde, bizim hükümlülerimizin de gündeminde. Burada, malumunuz mevzuat gereği biz zaten bunlardan aydınlatma gideri almıyoruz. Aydınlatma gideri dışında işte kullanmış oldukları elektrikli cihazlar ayrı bir ölçüm cihazıyla süzülerek ölçülüyor fakat burada sıkıntı bu elektrik tarifelerinin yükselmesiyle birlikte gündeme geldi. Bir "meskenler" var, bir de "diğerleri" var. Buna ilişkin olarak biz Enerji Bakanlığına gerekli başvurumuzu yaptık, bunun dışında Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluyla gerekli teması sağladık, şu an itibarıyla konu onların gündeminde. Tabii, ona ilişkin olarak sizlerin de bu konuda görüşleri önemli, değerli. İnşallah o yönde bir düzenleme çıkar diye umut ediyoruz.

Keleşçeli muayene konusu, bizim aslında çok dikkatli bir şekilde götürdüğümüz ama genel olarak da maalesef çok gündeme gelen, tartışılan bir konu. Bu konuda mevcut mevzuat düzenlememizi biliyorsunuz, tamamen doktorun inisiyatifine bağlı. Doktor, eğer derse ki “Ya, ben, burada sağlıklı olarak muayeneyi yapabilmem açısından, gerekli teşhisi koymam açısından bu keleşçenin çözülmesi gerekiyor.” Mutlak surette o keleşçe açılıyor; doktor böyle bir şeyi istemez ise oradaki jandarmanın kendi inisiyatifıyla bunu açması, açabilmesi mümkün değil. Burada da özgürlük ve güvenlik dengesinin çok dikkatli götürülmesi gerektiğini düşünüyorum Sayın Başkanım. Maalesef bizim toplum olarak gerçekleşen olaylar üzerinden hep konuları tartışmak gibi bir alışkanlığımız var. Yakın zamanda keleşçesi açılan bir hükümlü bir doktorumuza ciddi manada zarar verdi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOğLU – Evet, onu biliyoruz, daha önceki görüşmelerimizde zaten açıklamıştınız bize bunu.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ - Onun dışında, yakın zamanda yine oldu. Doktor, keleşçenin açılmasını istedi daha sağlıklı muayene yapmak açısından, keleşçe açıldı, muayene sırasında hiçbir anlamı yok, hiçbir sebebi yok, hükümlü doktora ciddi manada zarar verdi. Dolayısıyla yani bu nokta ne o yönüyle ne diğer yönüyle tek başına ele alınıp değerlendirilebilecek bir konu değil. Belki yeniden değerlendirmemiz gerekiyor. Burada aslında ceza tevkifevlerinin dışında “dışında” derken bizim sahamızda olan, bizim sahamızda gerçekleşen bir konu ama güvenlik boyutu Jandarmayı çünkü kurum dışı bir şey bu, sağlık yönüyle de Sağlık Bakanlığını ilgilendiren bir konu ama biz bunun organizasyonunu yapıyoruz. Yakın zamanda Sağlık Bakanlığıyla bu konuda yeniden bir çalışma yapacağız ama onların da kendilerine göre endişeleri var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOğLU – Tabii, şimdi, biz normal sivil hayattaki doktorlarımızın maruz kaldığı şiddetle mücadele için büyük bir çaba sarf ediyoruz; malum kanunlar çıkarıyoruz, değişiklikler yapıyoruz. Tabii olarak maalesef bu tür olaylar da gündeme geldikten sonra ister istemez doktorlarımızın bu konudaki endişelerini de anlayışla karşılamak zorundayız. Tabii, burada dengeyi kurmak lazım. Tabii, bize gelen şikâyetler üzerinden bakıyoruz biz biraz ama elbette ki güvenlik de çok önemli bir mesele. O bakımdan biz sadece hani ne yapılabilir konusundaki fikirlerimizi beyan ederiz Komisyon olarak, işin takdiri ve uygulaması sizlere ait olacaktır.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ - İyi hâl konusu 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla yeni bir yönetmelik, yeni bir düzenlemeyle bizim hep gündemimizde; yakın takip ediyoruz.

Bu konuda Komisyonumuza bir sunum da yapmıştık.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOğLU – Yapmıştınız evet, detaylı bir şekilde.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ - Sayın Başkanım 1 Ocak 2021-31 Mayıs 2022, beş aylık rakamları veriyorum bu yıl itibarıyla: Normal adlilerde iyi hâl değerlendirmesi sonucunda açığa ayırma konusunda, kapalıdan açığa ayırma konusunda olumsuzluk oranı yüzde 11 yani yüzde 89’unu biz iyi hâlli bulmuşuz, ayırmışız; denetimli serbestliğe ayırma anlamında olumsuz oranı 2,23 yani yüzde 98 oranında olumlu koşullu salıvermede olumsuz oranı yüzde 7,5 yani yüzde 92,5’i olumlu ve toplamda yani her 3’ünün ortalamasını aldığımızda yüzde 4,85 olumsuzluğu konuşuyoruz.

Teröre geliyorum, en fazla bu konu manipüle ediliyor: Açıklarda olumsuz oranı yüzde 10,82 -yani yüzde 11- yani yüzde 89’u iyi hâlli aşamasında iyi hâlliliğe ayrılmış; denetimli serbestliğe ayrılmada olumsuzluk oranı 7,68; koşullu salıvermede yüzde 24 ve toplamında yüzde 9,83 yani yüzde 90’ı terörde

de iyi hâlli olarak değerlendirilmiş. Eğer, biz bu rakamları bugün itibarıyla hiç konuşmayacaksak o zaman 2020 yılı Ocak ayı öncesindeki otomatik kâğıt üzerindeki iyi hâllilik sistemine dönmek durumundayız; bunu da zaten her hâlde hiç kimse arzu etmez.

Son bir noktayı hemen vurgulayıp bitiriyorum Sayın Başkanım, sizin zamanınız daraldı, farkındayım. İlaşeyle ilgili Kocaeli'ndeki ziyarette de yemeklerle vesaire ilgili konular gündeme gelmiş. Biz bu konuda zaten çalışmamızı yapmıştık özellikle son ekonomik gelişmelerden sonra. Ocak ayı itibarıyla 11,5 TL'den 17 TL'ye çıkmıştı günlük iase bedeli, 1 Temmuz itibarıyla da -bunun Bakan oluru da aldık 1 Temmuzda bu yürürlüğe girecek- 22 TL'ye çıkarıyoruz. 0-6 yaş grubu çocuklar için, hamile kadınlar için, emzikli kadınlar için de malumunuz bu 2 kat olarak yani 44 TL olarak 1 Temmuzdan itibaren uygulanıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayırlı olsun inşallah.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Servet ağabey, buyurun.

SERVET ÜNSAL (Ankara) - Sevgili Başkan, Değerli Genel Müdürüm ve Genel Müdür Yardımcılarım.

Bir konuyu dile getirmek istiyorum, bilgi almak istiyorum. Geçen haftalarda 72 yaşında Mücella Yapıcı diye bir mahkûm arkadaşımızın Beyoğlu Göz Hastanesinde retina kontrolü yapılıyor, Sadi Konuk Kalp Hastanesinde kardiyolojik muayene ve eko yapılıyor, Okmeydanı Hastanesinde de diş çekimi yapılıyor. Şimdi, sondan başlayayım, Okmeydanı Hastanesinde Değerli Genel Müdürüm, diş çekimi yapılırken kelepçe çıkarılmıyor; bir. İkincisi, göz hastanesinde gene -72 yaşında bir kadın- göz hastanesinde de kelepçe çıkarılmıyor, Sadi Konuk Kalp Hastanesinde eko yapılacak, jandarma perde arkasında, -72 yaşında bir kadın- Jandarma paravan arkasında... Ekoyu söylemek istiyorum, hepiniz bilirsiniz, kardiyolojik muayenedir, göğüs üstü çıkarılır, kalple ilgili bir tetkiktir. Burada, paravan arkasında jandarmanın beklediği söyleniliyor. Hasta hakları açısından bunu ben kabul edemiyorum, tıbbi etik ilkeleri olarak da Sevgili Genel Müdürüm “Doktor isterse çıkarılır.” dedi ama 72 yaşındaki bir hastayı burada özellikle vurgulamak istiyorum. Muayenenin bir kere uygun fiziksel koşulda olması ve uygun, yeterli zaman ayrılması gerek mahkûm için diyorum. Tabii, burada insan hak ve onuru var, eko yapılırken en azından jandarmanın paravan arkasında durmaması, 72 yaşında bir kadının üst kısmı açılıyor kalp muayenesi yapılıyor, tetkik. Bunlarla ilgili uygun bulmadığımı söylemek istiyorum. Daha ayrıntılı bilgi alırsam sevinirim ama uygun bulmadığımı söylemek isterim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şöyle yapalım mı Servet Bey? Jandarma İçişleri Bakanlığı, dış güvenlik; doktor izin veriyor Sağlık Bakanlığı. İsterseniz bahse konu şahısla ilgili Sayın Başkanlığımıza bir dilekçeyle müracaat edin; biz, hem İçişleri Bakanlığımıza hem de Sağlık Bakanlığımıza yazalım çünkü onlar burada buna cevap verebilecek sorumluluk alanında değil.

Teşekkür ederim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Sadece bir tespit anlamında söyleyebilirim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sevgili Başkan, bu konu daha önce dile geldiğinde, aynı konu dile geldiğinde ben hem Sağlık Bakanlığı ve hem İçişleri Bakanlığının bir araya gelmesi gerektiğini söylemiştim aynı Komisyonda. Şimdi, aynı olay bir daha gündeme geldi ve 72 yaşında bir hasta.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İşte, Komisyon olarak bununla ilgili neler yapılması gerektiğini biraz evvel söyledim, Sayın Genel Müdürümüz de bu kelepçeli muayene konusunda yaşananlarla ilgili olarak ifade ettiler.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani birinin saldırdığı, doktoru yaraladığı da doğru ama burada, özelinde 72 yaşında bir kadına bu şeyin uygulanmasının doğru bulmadığımı söylüyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Çok kısa arz edeyim: 20 Haziran 2022 tarihinde Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi kardioloji servisine götürülüyor Mücella Hanım. Burada doktorun talebiyle, doktor talep ediyor kelepçenin çıkarılmasını istiyor, çıkarılıyor kelepçesiz bir şekilde muayenesi yapılıyor, muayene sonrasında da tekrar kelepçesi takılıyor; burada bir sorun yok. 21 Haziran 2022 tarihinde de Okmeydanı Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesine götürülüyor; oradaki dişle ilgili muayene sırasında doktor kelepçenin açılmasına gerek görmüyor. Aslında, Mücella Hanım örneği bana göre güzel bir örnek. Şu yönüyle güzel bir örnek: Dedik ya, özgürlük ve güvenlik dengesini iyi ayarlamak gerekiyor. Birinci muayenede kardiolog o kelepçenin açılmasının muayenenin sağlıklı olması açısından gerekli olduğunu görüyor ve açtırıyor

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Tabii, Genel Müdürüm, böyle kalp muayenesi olmaz yani kelepçeli.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Siz, tabii, hekimsiniz daha iyi biliyorsunuz teknik olarak. Diş muayenesi anlamında doktor buna gerek görmüyor Sayın Vekilim ve açtırmıyor. Yani aynı hükümlü birer gün arayla yapılan iki ayrı servisteki muayene. Gerekli görüldüğünde bu açılabilir işte, özgürlük ve güvenlik dengesi tam da bunun için.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Doktora saldırı 72 yaşındaki bir kadından beklenmediği için demek istedim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Onun değerlendirmesini ama oradaki doktor yapamaz; tıbbi olarak bu gerekli midir, değil midir o yönüyle bakar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, anladığım kadarıyla doktorlar burada muayene edebilmek açısından zorunlu mudur, değil midir göz önünde bulunduruyor. İşte kalbi muayene edebilmek açısından makul olan şey bunu çözmek, kelepçesiz yapmak; dışı muayene ederken de buna ihtiyaç duymuyor.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ - İhtiyaç duymamış. Yani biz “Niye ihtiyaç duymadın?” diyemeyiz ona. Mevcut mevzuat dahilinde o yetkisi var.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sağlık Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığıyla Adalet Bakanlığı bünyesinde değil bu tekrar bu konunun bir daha gözden geçirilmesi gerek diye diyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ - Bizim de alanımızda olduğu için biz de işin içindeyiz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Beyciğim, buyurun lütfen.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yıllarca ben de hekimlik yaptım Adalet Bakanlığında.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Mücella Hanım, örneğini ben de soracaktım Müdür Bey’e, cevapladı. Yalnız bizim de aslında bu konuda bir çözüm getirilmesi konusundaki ısrarımız da sürüyor. Belki de burada eğer doktor isterse kelepçeli muayene olmaması hâlinde bunun önüne geçilebilir. Bu şekilde olursa, en azından o zaman doktorun da talebi olmuş olur çünkü çoğu zaman bu sefer doktorlar “Benim, kelepçeli kalsın.” diye bir talebim yoktu diyerek de cevap verebiliyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hani orada işte keyfiligi önlemek açısından belki bir şeyler yapılabilir, onu zaten ifade ettik.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Bir de tabii, yine raporda da tekrar değinilmiş ve neredeyse her toplantıda gündeme geliyor ki hatırlarsınız İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin 2019 kararı da vardı, bu Avşar ve Tekin kararı. Yine, bu mahpusların işte ailelerinden uzak cezaevlerine nakledilme durumu ki biliyorsunuz bir ihlal kararı verilmişti, “Bu durum özel hayata ve aile hayatına saygının ihlali anlamına gelir.” diye bir karar da çıkmıştı. Şunu da söyleyeyim, bu son dönemlerde yine çok karşımıza çıkıyor, çok şikâyet alıyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Konu ne?

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Mahpusların ailelerinden uzak yerlerde olması, nakil taleplerinin en azından somut gerekçelerle reddedilmesi, 2019 bu Avşar ve Tekin kararı var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bir kararı var.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Şunu da söyleyeyim, bir hukukçu ekibi şu an sanırım yüzlerce kişiden bu konuda bir talep formu doldurtuyor ve başvuru yapacak, toplu başvurular olacak ve ihlal kararı zaten var. Yani Anayasa Mahkemesinin iş yükünü de artırmadan bence bu durumun biraz daha somut ve ivedi bir şekilde çözülmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Beyciğim, tabii ki biraz evvel dedim ki, kişinin sadece cezaevinde kalmasının doğurduğu mağduriyetlerin dışında herhangi bir mağduriyetinin oluşmaması gerekir; birincisi bu. İki, elbette ki ailesinin de cezalandırılmıyormuş kapsamına girmemesi gerekir ama Hüseyin Bey, takdir edersiniz ki 80 milyonluk bir ülkede 300 bin civarında hükümlü, tutuklunun olduğu bir yerde herkesin ailesinin yanında olması mümkün değil.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, karar da şunu söylüyor: Somut gerekçeler. Mesela maddi imkânları elverişli olmadığı için ya da aileden birinin, anne veya babanın hasta olması. Mesela beş yıldır çocuğunu gidip göremeyen anne babalar var, kastettiğim bu, en azından bu ivedi durumlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Onu anlıyorum, ona katılıyorum, her özel durumu kendi içinde değerlendirmek gerekir.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tabii, somut gerekçeleriyle en azından bu durum çözülmek istendiğinde bence bu sorunu da aşabiliriz.

Teşekkürler.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Raporu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toplantımız sona ermiştir.

Sayın Genel Müdürüm çok teşekkür ediyorum, arkadaşlarıma çok teşekkür ederim, iyi çalışmalar dilerim.

**Kapanma Saati: 15.52**

